

25. Międzynarodowy Festiwal
Dziecięcych Zespołów Regionalnych
ŚWIĘTO DZIECI GÓR

ZESPOŁY POLSKIE

MALI ŁONIOWIACY (Łoniowa, Polska)

Łoniowa leży w województwie małopolskim, w powiecie brzeskim, 60 kilometrów na wschód od Krakowa. Choć niewielka, ta licząca około tysiąca mieszkańców wioska może poszczycić się malowniczym, górzyskim ukształtowanym terenem i licznymi walorami kulturowymi. Rozłożona jest na granicy dwóch krain geograficznych – pagórkowatego Przedgórze Karpackiego i płaskiego terenu Kotliny Sandomierskiej. Gmina Dębno, w granicach której znajduje się Łoniowa, stanowi znakomitą bazę rekreacyjno-wypoczynkową, oferując odwiedzającym liczne atrakcje turystyczne i cenne zabytki, w tym XV-wieczny zamek, gotycki kościół pod wezwaniem św. Małgorzaty i Sanktuarium NMP z Lourdes w Porąbce Uszewskiej. Na terenie gminy, która reprezentuje grupę etnograficzną Krakowiaków Wschodnich, organizowanych jest wiele imprez kulturalnych, między innymi, Przegląd Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych Regionu Krakowskiego „Krakowiaczek”.

Działający przy Dębińskim Centrum Kultury zespół „Mali Łoniowiacy” powstał w 1993 roku jako młodsza grupa istniejącego od ponad 60-ciu lat dorosłego zespołu „Łoniowiacy”. Ideą przyświecającą zaistnieniu grupy dziecięcej było pragnienie zachowania ludowego dziedzictwa kulturowego oraz przekazywania go kolejnym pokoleniom, jako największego skarbu stanowiącego siłę i tożsamość małopolskiej wsi.

Na festiwalowej scenie zespół zaprezentuje program pt. „Dziyrkanie Marysi”. Grupa dziewczynek spotyka się na łące pod Marysiną brzozą, aby wspólnie „dziyrkać” (robić na drutach). Opowiadają zagadki i śpiewają. Do dziewcząt dołączają wracający z dworu odświętnie ubrani chłopcy. Zaczynają się wspólne śpiewy i tradycyjne tańce Krakowiaków Wschodnich – polki, walczyki, krakowiaki i warszawianka.

Kierownikiem i instruktorem zespołu jest Maria Dudek, a kierownikiem kapeli – Tomasz Pabian.

MALI SZCZYRZYCANIE (Szczyrzyc, Polska)

Szczyrzycanie zamieszkują kotlinę sięgającą na północy Pogórza Wiśnickiego, a na południu Beskidu Wyspowego. Od północy Lachy Szczyrzyckie graniczą z Krakowiakami, od wschodu i południowego wschodu z Lachami Limanowskimi (i Lachami od Dobrej), na południu z Zagórzanami, a na zachodzie z Lachami od Myślenic (zaliczanymi do Krakowiaków Zachodnich). Uznawany za stolicę regionu Szczyrzyc leży nad Stradomką, prawym dopływem Raby. Jest to stara wieś, w której w 1243 roku swój klasztor ulokowali cystersi, mający znaczący wpływ na cywilizacyjny, gospodarczy, a także kulturowy rozwój okolicznej ludności. Na rozwój regionu wpływ miały także rycerskie rody oraz krakowscy dominikanie, którzy przejęli część cysterskiego klucza we wschodniej części kotliny z Jodłownikiem w centrum. Miejscowość Góra Świętego Jana była ważnym ośrodkiem rzemieślniczym, z browarem, młynem, tartakiem, garbarnią i foluszem. W XVI wieku powiat szczyrzycki sięgał aż po Skalne Podhale, a na jego terenie oprócz uprawy zbóż, silnie rozwinięte było również warzywnictwo i ogrodnictwo.

Zespół „Mali Szczyrzycanie” działa przy Szkole Podstawowej im. Władysława Orkana od 1960 roku, skupiając wokół idei przekazu tradycyjnej kultury ludowej dzieci z klas I-VI.

Na festiwalowej scenie „Mali Szczyrzycanie” przedstawia program pt. „Po zwózce”. W sobotnie popołudnie, po zwiezieniu snopków do stodoły, matka nakazuje bawiącym się dzieciom zagrabić słomę – na niedzielę obejście musi być schludne, aby ludziom idącym do kościoła nie dostarczać tematu do obmowy. Dzieci ochoczo biorą się do pracy. Młodsze męczą się szybciej, odchodzą na bok i zaczynają się bawić. Zebrana na wózku słoma służy do przygotowania chochołów, które po założeniu na głowę będą chronić w czasie deszczu. Przechodząca w pobliżu kapela podgrywa dzieciom do tańca i śpiewu.

Kierownikiem i instruktorem zespołu jest Alina Adamczyk, a kapeli przewodzi Wiesław Cudek.

MALI WIYRCHOWIANIE (Bukowina Tatrzańska, Polska)

Bukowina Tatrzańska to jedna z najpiękniejszych miejscowości Skalnego Podhala. Rozciąga się na grzbiecach Pogórza Spisko-Gubałowskiego, a z każdego jej zakątka roztacza się malownicza panorama Tatr. Walory turystyczne Bukowiny sprawiają, że jest to miejsce znakomicie nadające się do uprawiania sportów zimowych, dla których niepowtarzalną oprawę stanowi atmosfera przesycona żywą kulturą góralską. Obok wspaniałych gór, jest ona największym bogactwem mieszkańców. Tradycyjny strój, muzyka, taniec, śpiew, budownictwo, czy rękodzieło ludowe nie są tutaj relikdami przeszłości, lecz elementami codziennego żywobycia. Ośrodkiem życia kulturalnego jest Dom Ludowy wzniesiony w 1928 roku i do dzisiaj będący jednym z największych drewnianych budynków w Polsce. W nim odbywają się liczne wydarzenia folklorystyczne o randze zarówno regionalnej, jak i ogólnopolskiej.

Początki dziecięcego zespołu działającego przy Domu Ludowym sięgają lat 30-tych XX wieku, a obecną nazwę przyjął pod koniec lat 70-tych. W skład zespołu wchodzi około 50 dzieci uczących się tańca i śpiewu Skalnego Podhala. Na festiwalu zespół zaprezentuje gry i zabawy dziecięce z towarzyszeniem śpiewu, muzyki i tańca. Po skończonych pracach gospodarskich i polowych (zbieraniu grzybów, borówek, pasieniu gęsi i krów) dzieci spotykają się w umówionym miejscu – na polanie, gdzie chłopcy znoszą drewniane zabawki. Do dzieci dołączają młodzi muzykanci, podgrywając im do tańca. Dzieci wracają do domów dopiero po wysłuchaniu opowieści jednego z rodziców, który daje tym samym wyraz swojemu niezadowoleniu na widok pociech oddających się zabawie o tak późnej porze.

Kierownikiem zespołu jest Agnieszka Koszarek, która wraz z Januszem Łukaszczykiem pełni również funkcję choreografa zespołu. Kapeli przewodzi Jan Kuchta.

MAŁE OLDRZYCHOWICE (Oldrzychowice, Zaolzie/Czechy)

Trzyniec jest miastem położonym nad rzeką Olzą, w kraju morawsko-śląskim, w granicach historycznego Śląska Cieszyńskiego. Kraj ten obejmuje północne Morawy, większą część Śląska Cieszyńskiego oraz Śląsk Opawski, a także jest ważnym ośrodkiem mniejszości polskiej. Górale Śląscy to grupa etnograficzna pierwotnie zamieszkująca tereny Beskidu Śląskiego i Beskidu Morawsko-Śląskiego w granicach dawnego Księstwa Cieszyńskiego w zachodnim łuku Karpat. Są to prawdopodobnie potomkowie pasterzy wołoskich, którzy wędrując Karpatami mieszały się z ludnością polską, węgierską i rumuńską. Główną formą gospodarki na tych terenach było szałasnictwo (pasterstwo), ale górale śląscy trudnili się również stolarstwem, kowalstwem, tkactwem i krawiectwem. Beskid Śląski należy do regionów, w których tradycje ludowe są wciąż żywo kultywowane. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się wyroby rękodzielnicze – haft, rzeźbiarstwo i zdobnictwo meblarskie. Zachwyty budzą lokalnie wytwarzane szopki, kolędnicze gwiazdy i maski, a także instrumenty muzyczne. Jedną z najpiękniejszych i najciekawszych form sztuki góralskiej jest malarstwo na szkle.

Zespół „Małe Oldrzychowice” powstał w 2012 roku w Oldrzychowicach, będących częścią miasta Trzyniec. Trzydziestoosobowa grupa tancerzy w wieku 10-15 lat, którzy na co dzień uczęszczają do polskich szkół podstawowych na całym Zaolziu, pielęgnuje folklor Beskidu Śląskiego i Śląska Cieszyńskiego. Na festiwalu zaprezentują program pt. „Powrót Hanki”. W niedzielne popołudnie dzieci bawią się na łące. Dołączają do nich starsze dziewczyny niosące jedzenie. Po chwili zjawia się Hanka, która wraca po czteroletniej służbie u swej ciotki. Radosne powitanie przeradza się we wspólne tańce i śpiewy.

Kierownikami zespołu są Janina Kokotek, Agata Gut i Radek Łačný (długoletni członkowie zespołu Oldrzychowice).

ORAWSKIE DZIECI (Lipnica Wielka, Polska)

Orawa to niezwykle interesująca kraina historyczno-etnograficzna, której dzieje toczyły się w rytm rozwoju Polski i Węgier – dwóch państw, w granicach których przed wiekami kształtowały się jej losy. Dzisiaj, ziemie te, okalające od południa masyw Babiej Góry, przecina granica polsko-słowacka, pozostawiając po polskiej stronie niewielki skrawek Górnej Orawy. Kultura orawska stanowi swoistą i niepowtarzalną mieszankę wpływów polskich, słowackich, węgierskich i wołoskich, zrodzoną na fundamencie gospodarki pasterskiej połączonej z uprawą roli. Wykształcona w tej kulturze górno-orawska muzyka ludowa urzeka swoim wdziękiem i prostotą, odzwierciedlając charakter tutejszej społeczności. Stanowiąc nieodłączny element codziennego życia, muzyka ta przez wieki towarzyszyła Orawiakom w trakcie obrzędów dorocznych i rodzinnych, a także przy wszelkiego rodzaju pracach – wypasie wołów i owiec, pełnictwie. Orawa to także kraina starej drewnianej architektury – kościołów, budynków mieszkalnych i gospodarskich o niespotykanym w innych regionach typie zabudowy.

Zespół „Orawskie Dzieci” działa przy Szkole Podstawowej nr 2 w Lipnicy Wielkiej od momentu reaktywacji w 2011 roku. W ramach zespołu działają dwie grupy – początkująca i zaawansowana, grupa śpiewacza oraz dziecięca kapela, a repertuar obejmuje tańce i pieśni orawskie, zabawy pasterskie, gawędy oraz typowe dla regionu zwyczaje i obrzędy.

Festiwalowej publiczności „Orawskie Dzieci” zaprezentują program pt. „Po kościele”. Po mszy grupa dziewczyn idzie się pomodlić i złożyć kwiaty przy kapliczce. Po skończonej modlitwie dołączają do nich kolejne dziewczyny. Zaczynają się śpiewy i zabawa, które wraz z przybyciem chłopców przeradzają się we wspólne tańce.

Kierownikiem i instruktorem zespołu jest Teresa Baniowska, a kierownikiem kapeli Marcin Kowalczyk.

PIECUCHY (Nawojowa, Polska)

W południowo-wschodnim zakątku Polski, w dolinie trzech rzek – Dunajca, Popradu i Kamienicy leży ziemia sądecka. Jest to region Lachów Sądeckich, wyrazistej grupy etnograficznej, która wytworzyła własną kulturę ludową z charakterystyczną gwarą, muzyką, zwyczajami i obrzędami. Strój lachowski cechuje niezwykle bogaty haft, a folklor taneczny zaskakuje różnorodnością układów. Lachy Sądeckie graniczą od północy z Krakowiakami, od wschodu z Pogórzanami, od południa z Góralami Sądeckimi, a od zachodu sąsiadują z Lachami Limanowskimi. Za centrum kultury lachowskiej uznaje się Podegrodzie wraz z szeregiem kilkunastu wsi na lewym brzegu Dunajca. Kotlina Sądecka była jednym z najwcześniej

i najgęściej zasiedlonych obszarów Podkarpacia. Ruch osadniczy z północy zaznaczył się tutaj już w okresie piastowskim, w XIII wieku ulokowano najważniejsze ośrodki miejskie – Stary i Nowy Sącz, powstały najstarsze parafie, m.in. w Starym Sączu i Podegrodziu. Znaczącą rolę w procesie kolonizacji i rozwoju gospodarczego odegrał klasztor sióstr klarysek w Starym Sączu, ufundowany przez księżną Kingę w 1280 roku. Pośród tej krainy, w sąsiedztwie południowych granic Nowego Sącza leży gmina Nawojowa. To tutaj od 1995 roku pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury działa zespół „Piecuchy”, dbając o krzewienie tradycji lachowskich wśród dzieci i młodzieży.

Na festiwalowej scenie „Piecuchy” przedstawią program pt. „Po robocie”. Po zakończonej pracy i wypełnieniu obowiązków w obejściu, dzieci mają wreszcie czas dla siebie, a że fantazja dziecięca nie zna granic, zabawom, grom, opowieściom, przekomarzaniom, piosenkom i tańcom nie ma końca.

Kierownikiem i instruktorem zespołu jest Monika Bulińska, a kierownikiem kapeli jest Artur Wiktor.

